

It slot op Sitebuorren

F. Lbb.
w.z. 1956

Jitris it Swanne-% rjocht en de Stins*

In moaije fynst hawwe wy, d.w.s. Wibren Wartena, Piter W. Wartena en ik dien. De lézer wit faeks noch wol, dat ik yn myn lèste artikel oer it slot fan Sitebuorren skreau: Der moatte yn it ald slotshiem dochs sporen fan de stins to finen wézel! Nou, dy binne déér ek foun. Wy hawwe in wike of seis forlyn op in stik of trije plakken yn 'e groun west en yn elts gat stijten wy op swiere, reade of giele stienissen, dy't men alde friezien neamt, net to wjerlizzen tsjügen fan die lette midsieluwen! Yn de gatten leiende se net yn har forbân, mar Wartena Sr. fortelle, dat der únder in kelderke in founemint fan alde friezen oantronfen wie fan in heale meter tsjuk!

Great Blijema yn 1956.

Ien en oar is dus in nije oantsutting, dat it sté fan Great-Blijema yndied it sté fan Camstra-stins is.

De foarige kear hie 'k it oer it swannerjocht fan Great-Blijema en woe der doe al op út, dat swannerjocht wijsde op in ieuwenalde biangrykheit fan dit Sitebuorster sté. Nou, der is nôch in archyf op it Frysk Museum yn it s.n. Sminia-archyf*, dat dér op wiist. Ik haw alris skreauen, dat wy yn 1492 fan 'e Camstra's yn Grou hearre en dat der dan, bialven in pear kearen yn 'e eerste helte fan 'e 16e ieu, pas yn it oigijn fan 1700 wer fan Camstra's sprake is. Yn it stik boppeneamdst, dat Tjalling Willem v. Camstra fan Focko Doeckema as kurator oer Gerrit Ophuisen de stimdragende sate en lannen „de Blij“ neamd, op „Sytje ouyren“ keapet. By de pleats „de Blij“ heart 3/5 fan in swannejacht!

De keap barde yn 'e simmer fan 1713. V. Camstra krije hijrmei dus rije fyfte parten fan it swannerjocht yn eigendom. Nou freget de lézer: Mar hwer wie dan dat oare twa fyfte part? Ik leau, déér kin ik, op groun fan oar stik yn it Sminia-archyf* wol nandert op jaen. It sil sa om-endeny 1723 west hawwe, dat deselde Jr. Pi. W. v. Camstra, doe „gecommiteerde Staet ten Landsdage ende nonster Commissaris deser provinie“ in diel fan de „swanejagt gelegen m'trent Syttieburen en behorende yn de State en Landen althans by Jelner Goyes gebruyckt“ foar fiif jier 1723—1728) fan Jr. Horatius v. Aysma, kaptein fan in „Compagnie te voet“ hiert. De hier is: ien jonge wan jiers!

Ut in tred stik yn it omslach oer it wannejacht!, docht blikken, dat yn 1745 Hans Willem v. Camstra de heit, keapt.

Ein-bislút nei oanlieding fan it opsteande:

De Camstra-stins to Grou, yn 1492 orwoaste, hat op Sitebuorren op it té, dér nou Wibren Wartena op Great-Blijema wennet, stien.

Dit wurdit oantoe A. troch it bietean fan in great en útgestrekt wannejacht dat praktysk it hiele oarsgebiets fan Grou (op 'e Suorein ei) bisloech.

B. troch it finen fan gâns in tal alde riezen, hwérby op ien plak yn founemintforbân.

De Camstra's fan 'e 18e ieu

Mar nou ris hawat oer in jonger vdrek yn 'e skiednis fan Great-Blijema. Wy binne al gauris de amme v. Camstra tsjin kommen. Swat foar bitrekkingen hiene dy allju mei Grou en Idaerderadiel?

Nou, troch it grytmansamt wiene ja der nei oan forboun. Tjalling somme v. Camstra wie grytman fan 695—1727, neit er it earst fan mellingerlân west hie (1696). Syn idste soan, de ús al bikende Tjalling Willem v. C., waerd it op 27 Nov. 1727 in Idaerderadiel. Hy is de 28ste Okt. 731 trouw oan Auck Aulesdr. v.

Haersma fan Aldegea (Sm.) mar krige gjin bern by har. Fan dizze Auck is wol in hiel forhael te skriuwen, hwant it wie koart wei sein in frijden-ien. Dr G. A. Wumkes hat yn it tydskrift de Weitsrop únder de titel fan „de Majorske fan Orxma“ der in nijsgjirrich artikel oan wijd. It gie mei it trouwen yn 'e St. Piter daliks al hwat nuver, sa fortelt er: „Dominy“ lest it houlikformulier en sil de fraech dwælen oft hja „inoar leauwe en trou hâlden neffens it hlich Evangelie“.

— „Auck“, seit de breugeman, „jow my de poat“ — „Dér hast him, Tjalling“ is it antwurd“.

Oare biografen bifestigje dizze yndruk. Wol hiel sprekend is it rym dat de bikende histoarikus E. M. v. Burmania op Camstra en syn vrou makket*):

*Heldewyn met twee schoone oogen,
Vol van goddelijk vermogen.
Heeft door hare kracht verkracht
Camstra, die de min belacht.
't Een, vol liefelijke lonken,
Doet zijn hart in liefde ontrooken,
En dat lodderlijk gezicht
Hem tot teed're min verplicht.
Met het andre ziet ze norscher
Ja ook dikwijls wel wat forscher.
Zoo hij dan wat manlijk spreekt;
Pijs en glas en kan zij breekt.
Hij wordt buigzaam als een
handschoen.
Zoo, dat hij ter nood zijn rantsoen
Eischen zal; in plaats van gram
Wordt hij dweeger dan een lam.
Zoet en zuur zien? 't Is geen wonder;
Zij kan bei, hij moet er onder.
Ziet, dus groot is het vermogen:
Van zijn Helderwijnes oogen.*

Hwa't dit fers lézen hat, wit nou al hoe'n figuer dizze Auck wie: Hja spile de earste foieles yn it houlik. „As in Friezinne fen it alde laech hat hja in stive holle, nuvere sinnichheden en in botte tael“ (dr G. A. Wumkes).

Hwér't dit taefiel him ófspile hat, stiet der (spitigernôch) net by. It moat yn alle gefal noch foar 7 Maart 1712 wéze, doe't Camstra, 56 jier ald, forstoar.

It moat yn dizze tiid west hawwe, dat it slot op Sitebuorren boud wurden is. De folgjende kear fortel ik

noch hawat mear fan dit slot en Auck, de biwester, hwant it kin net misse, dat hja der ek forkeard hat.

O. SANTEMA.

1) * 246.

2) It sil ds H. Rienks west hawwe, dy't fan 1713—'51 to Grou stie.

3) To finen yn it stamp. v. d. Fr. Adel II 1543.